

İlgili Kanun / Madde
6356 S. STK/41,43

T.C.
YARGITAY

9. Hukuk Dairesi

Esas No. 2021/1329

Karar No. 2021/5556

Tarihi: 04/03/2021

- OLUMSUZ YETKİ TESPİTİNE İTİRAZ DAVASINDA AYNI İŞKOLUNDA İŞKOLU BARAJINI AŞAN SENDİKALARA RESEN DAVANIN İHBAR EDİLMESİNİN GEREKTİĞİ
- FERİ MÜDAHİL
- FERİ MÜDAHİLİN TEK BAŞINA KANUN YOLUNA BAŞVURU HAKKININ BULUNMADIĞI

ÖZETİ 6356 sayılı Kanun'un 43 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında olumsuz yetki tespitine itiraz istemine ilişkin davalarda, mahkemece resen davanın o işkolunda çalışan işçilerin en az yüzde birini üye kaydeden işçi sendikaları ile işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işverene ihbar edilmesi gerektiği açık olarak belirtilmiştir. Bu anlamda aynı işkolunda çalışan işçilerin en az yüzde birini üye kaydeden işçi sendikaları ile işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işverenin hukuki menfaati bulunduğundan, davaya katılma hakları olduğu ifade edilmelidir.

Belirtmek gerekir ki söz konusu kişilerin davaya müdahalesi durumunda, bu suretle davaya katılanlar şüphesiz fer'i müdahil sıfatını kazanacaktır.

Bu noktada fer'i müdahale kavramını açıklamak gerekmektedir.

Bilindiği üzere, hukukumuzda davaya müdahale (katılma) iki türlü olup; bunlar asli müdahale ve fer'i müdahale olarak adlandırılmaktadır.

6100 sayılı HMK'nın "Asli Müdahale" başlıklı 65 inci maddesine göre "Bir yargılamanın konusu olan hak veya şey üzerinde kısmen ya da tamamen hak iddia

eden üçüncü kişi, hüküm verilinceye kadar bu durumu ileri sürerek, yargılamanın taraflarına karşı aynı mahkemede dava açabilir. Asli müdahale davası ile asıl yargılama birlikte yürütülür ve karara bağlanır.”

6100 sayılı HMK'nın “Fer'i Müdahale” başlıklı 66 ncı maddesine göre ise “Üçüncü kişi, davayı kazanmasında hukuki yararı bulunan taraf yanında ve ona yardımcı olmak amacıyla, tahkikat sona erinceye kadar, fer'i müdahil olarak davada yer alabilir.”

Belirtilen müdahale şekillerinin davadaki konumu ve sonuçları farklıdır.

Fer'i müdahalede üçüncü kişi, hukuki yararı olduğu gerekçesiyle görülmekte olan davaya ancak taraflardan birinin yanında ve onun yardımcısı olarak katılır. Bu nedenle fer'i müdahale, bir davanın davalılar aleyhine sonuçlanması halinde, kendi hukuksal durumu dolaylı şekilde etkilenecek olan üçüncü kişinin başvuracağı bir yoldur ve genellikle amaç, açılmış davanın davalı yararına sonuçlanmasını (reddedilmesini) sağlamaktır.

DAVA: Taraflar arasında görülen dava sonucunda verilen kararın, temyizen incelenmesi davalı vekili tarafından istenilmekle, temyiz talebinin süresinde olduğu anlaşıldı. Dava dosyası için Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, davalı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 05/08/2015 tarih ve 16840 sayılı olumsuz yetki tespit yazısının iptaline, müvekkili sendikanın MSD Tem. Bil. ... Tic. Ltd. Şti. tarafından hizmet alım sözleşmesiyle faaliyet gösterilen Ankara 1. Bölge Kamu Hastaneleri Birliği Genel Sekreterliği işyerlerinde 24/02/2015 yetki tespit başvuru tarihi itibarıyla toplu iş sözleşmesi yapmak üzere çoğunluğu bulunduğu bulduğunun tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı ve fer'i müdahil davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

İlk Derece Mahkemesi Kararının Özeti:

Mahkemece, davanın kabulüne karar verilmiştir.

İstinaf başvurusu:

İlk Derece Mahkemesinin kararına karşı davalı ve fer'i müdahil istinaf kanun yoluna başvurmuştur.

Bölge Adliye Mahkemesi Kararının Özeti:

Bölge Adliye Mahkemesince, istinaf başvurularının esastan reddine karar verilmiştir.

Temyiz:

Bölge Adliye Mahkemesinin kararına karşı davalı Bakanlık vekili temyiz kanun yoluna başvurmuştur.

Gerekçe:

Toplu iş sözleşmesi kavramı Anayasa'nın 53 üncü maddesinde düzenlenmiştir. “Toplu iş sözleşmesi ve toplu sözleşme hakkı” başlıklı maddenin birinci fıkrasına göre “İşçiler ve işverenler, karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumlarını ve çalışma şartlarını düzenlemek amacıyla toplu iş sözleşmesi yapma hakkına sahiptirler.”

Toplu iş sözleşmesi yetkisi ise, toplu iş sözleşmesi ehliyetine sahip kuruluş veya kişinin belli bir toplu iş sözleşmesi yapabilmesi için Kanunun aradığı niteliğe sahip olmasını gösterir(Günay, Cevdet İlhan: İş Hukuku Yeni İş Yasaları, Ankara, 2013, s. 942).

6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun “Yetki” başlıklı 41 inci maddesinin birinci fıkrasına göre “Kurulu bulunduğu işkolunda çalışan işçilerin en az yüzde birinin üyesi bulunması şartıyla işçi sendikası, toplu iş sözleşmesinin kapsamına girecek işyerinde başvuru tarihinde çalışan işçilerin yarıdan fazlasının, işletmede ise yüzde kırkının kendi üyesi bulunması hâlinde bu işyeri veya işletme için toplu iş sözleşmesi yapmaya yetkilidir.”

6356 sayılı Kanun'un “Yetki Tespiti İçin Başvuru” başlıklı 42 nci maddesine göre ise “Toplu iş sözleşmesi yapmak isteyen işçi sendikası Bakanlığa başvurarak yetkili olduğunun tespitini ister. İşveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işveren de Bakanlığa başvurarak yetkili işçi sendikasının tespitini isteyebilir. Bakanlık, kayıtlarına göre başvuru tarihi itibarıyla bir işçi sendikasının yetkili olduğunu tespit ettiğinde, başvuruyu, işyeri veya işletmedeki işçi ve üye sayısını, o işkolunda kurulu işçi sendikaları ile taraf olacak işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işverene altı iş günü içinde bildirir. İşçi sendikasının yetki şartlarına sahip olmadığı ya da işyerinde yetki şartlarına sahip bir işçi sendikasının bulunmadığının tespiti hâlinde, bu bilgiler sadece başvuruyu yapan tarafa bildirilir. Sigortalılığın başlangıcı ile sona ermesine ilişkin bildirimlerden yasal süresi içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılmayanlar, yetkili işçi sendikasının tespitinde dikkate alınmaz...”

Yine aynı Kanun'un “Yetki İtirazı” başlıklı 43 üncü maddesine göre de;

“(1) Kendilerine 42 nci madde uyarınca gönderilen tespit yazısını alan işçi veya işveren sendikaları veya sendika üyesi olmayan işveren; taraflardan birinin veya her ikisinin yetki şartlarına sahip olmadığı veya kendisinin bu şartları taşıdığı yolundaki itirazını, nedenlerini de göstererek yazının kendilerine tebliğ edildiği tarihten itibaren altı iş günü içinde mahkemeye yapabilir.

(2) İtiraz dilekçesi görevli makama kayıt ettirildikten sonra mahkemeye verilir. Kurulu bulunduğu işkolunda çalışan işçilerin yüzde birinden daha az üyesi bulunan işçi sendikası, yetki itirazında bulunamaz.

(3) İtiraz dilekçesinde veya ekinde somut delillerin yer almaması hâlinde itiraz incelenmeksizin reddedilir. İşçi ve üye sayılarının tespitinde maddi hata ve süreye ilişkin itirazları mahkeme altı iş günü içinde duruşma yapmaksızın kesin olarak karara bağlar. (Değişik cümle: 12/10/2017-7036/34 md.) Bunların dışındaki itirazlar için mahkeme, duruşma yaparak karar verir ve bu karar hakkında istinaf yoluna başvurulması hâlinde bölge adliye mahkemesi bir ay içinde kararını verir. (Ek cümle: 12/10/2017-7036/34 md.) Bu karara karşı temyiz yoluna başvurulması hâlinde Yargıtay bir ay içinde kesin olarak karar verir.

(4) 42 nci maddenin üçüncü fıkrası uyarınca kendisine yetki şartlarına sahip olmadığı bildirilen işçi sendikası, altı iş günü içinde yetkili olup olmadığının tespiti için dava açabilir. Mahkeme açılan davayı o işkolunda çalışan işçilerin en az yüzde birini üye kaydeden işçi sendikaları ile işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işverene de bildirir. Mahkeme davayı iki ay içinde sonuçlandırır.

(5) İtiraz, karar kesinleşinceye kadar yetki işlemlerini durdurur.”

Somut uyuşmazlık Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından yapılan olumsuz yetki tespitinin iptali istemine ilişkindir.

6356 sayılı Kanun’un 43 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında olumsuz yetki tespitine itiraz istemine ilişkin davalarda, mahkemece resen davanın o işkolunda çalışan işçilerin en az yüzde birini üye kaydeden işçi sendikaları ile işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işverene ihbar edilmesi gerektiği açık olarak belirtilmiştir. Bu anlamda aynı işkolunda çalışan işçilerin en az yüzde birini üye kaydeden işçi sendikaları ile işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işverenin hukuki menfaati bulunduğundan, davaya katılma hakları olduğu ifade edilmelidir.

Belirtmek gerekir ki söz konusu kişilerin davaya müdahalesi durumunda, bu suretle davaya katılanlar şüphesiz fer’i müdahil sıfatını kazanacaktır.

Bu noktada fer’i müdahale kavramını açıklamak gerekmektedir.

Bilindiği üzere, hukukumuzda davaya müdahale (katılma) iki türlü olup; bunlar asli müdahale ve fer’i müdahale olarak adlandırılmaktadır.

6100 sayılı HMK’nın “Asli Müdahale” başlıklı 65 inci maddesine göre “Bir yargılamanın konusu olan hak veya şey üzerinde kısmen ya da tamamen hak iddia eden üçüncü kişi, hüküm verilinceye kadar bu durumu ileri sürerek, yargılamanın taraflarına karşı aynı mahkemede dava açabilir. Asli müdahale davası ile asıl yargılama birlikte yürütülür ve karara bağlanır.”

6100 sayılı HMK’nın “Fer’i Müdahale” başlıklı 66 ncı maddesine göre ise “Üçüncü kişi, davayı kazanmasında hukuki yararı bulunan taraf yanında ve ona yardımcı olmak amacıyla, tahkikat sona erinceye kadar, fer’i müdahil olarak davada yer alabilir.”

Belirtilen müdahale şekillerinin davadaki konumu ve sonuçları farklıdır.

Fer’i müdahalede üçüncü kişi, hukuki yararı olduğu gerekçesiyle görülmekte olan davaya ancak taraflardan birinin yanında ve onun yardımcısı olarak katılır. Bu nedenle fer’i müdahale, bir davanın davalılar aleyhine sonuçlanması halinde, kendi

hukuksal durumu dolaylı şekilde etkilenecek olan üçüncü kişinin başvuracağı bir yoldur ve genellikle amaç, açılmış davanın davalı yararına sonuçlanmasını (reddedilmesini) sağlamaktır.

6100 sayılı HMK'nın 65/2. maddesine göre fer'i müdahale dilekçesi, davanın taraflarına tebliğ edilir. Mahkeme, gerekirse taraflarla birlikte üçüncü kişiyi de dinlemek üzere davet eder, gelmeseler dahi müdahale talebi hakkında karar verir.

Mahkeme, fer'i müdahale dilekçesi üzerine müdahale talebinin kabulüne veya reddine karar verir. Fer'i müdahil, müdahale talebinin reddine ilişkin kararı, asıl hüküm verildikten sonra lehine müdahale etmek istediği taraf aleyhine verilmiş olan hükme karşı temyiz yoluna başvurarak temyiz edebilir ve hükmün, müdahale talebinin haksız olarak reddedilmiş olması nedeniyle bozulmasını isteyebilir. Müdahale talebinin kabulü halinde ise fer'i müdahil, lehine katıldığı tarafla birlikte hareket ederek davayı ancak bulunduğu noktadan itibaren takip eder. Hüküm, lehine müdahale edilen taraf hakkında verilir. Müdahil hakkında karar verilemez.

Müdahil hükmü ancak, lehine katıldığı tarafla birlikte temyiz edilebilir. Lehine müdahale edilen taraf temyiz yoluna başvurmazsa, HMK'nın 68 inci maddesi uyarınca yanında katıldığı tarafla birlikte hareket etmek zorunda olan fer'i müdahil, yalnız başına kararı temyiz edemez.

Bu açıklamalar ışığında uyumsuzluğun değerlendirilmesi gerekmektedir.

Olumsuz yetki tespitine itiraz istemine ilişkin somut uyumsuzlukta, dava, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına karşı açılmış, mahkemece 6356 sayılı Kanun'un 43 üncü maddesinin dördüncü fıkrası gereğince hukuki menfaati bulunan ilgililere dava ihbar edilmiş ve sadece Türkiye Sağlık İşçileri Sendikası davalı yanında davaya katılarak fer'i müdahil sıfatını deruhte etmiştir.

İlk derece mahkemesinin 13/11/2018 tarihli ilk kararı ile davanın kabulüne karar verilmiş, karara karşı sadece fer'i müdahil Türkiye Sağlık İşçileri Sendikası istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Yukarıda ayrıntılı olarak açıklandığı üzere fer'i müdahilin tek başına kanun yoluna başvurma hakkı bulunmamaktadır. Bu itibarla esasen ilk derece mahkemesinin 13/11/2018 tarih ve 2016/660-2018/331 E.K. sayılı ilk kararı kesinleşmiş durumdadır.

Açıklanan bu maddi ve hukuki olgulara göre bölge adliye mahkemesince davalı ve fer'i müdahilin istinaf başvurularının usulden reddine karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç:

Temyiz olunan bölge adliye mahkemesi kararının, yukarıda yazılı sebeplerden dolayı BOZULARAK ORTADAN KALDIRILMASINA, dosyanın kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine, 04/03/2021 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.